PORADNIK UCZNIOWSKI
II

PISANIE USTAWY
SPÓŁDZIELNI UCZNIOWSKIEJ KÓŁ SZKOLNYCH

OPRACOWAŁ
JÓZEF HEŁCZYŃSKI

1938
PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO
KSIĄŻEK SZKOLNYCH WE LWOWIE

PORADNIK UCZNIOWSKI

II

PISANIE USTAWY SPÓŁDZIELNI UCZNIOWSKIEJ KÓŁ SZKOLNYCH

OPRACOWAŁ

JÓZEF HEŁCZYŃSKI

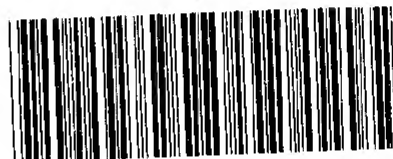

1938

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO
KSIĄŻEK SZKOLNYCH WE LWOWIE

O D B I
W DRUKA
B. POŁONIECK
WE LWOWI

WSTĘP

Część II „Poradnika uczniowskiego" omówi sprawę pisania ustawy kół międzyszkolnych i szkolnych, zastanowi się pokrótce nad istotą spółdzielczości i przedstawi przykład ustawy spółdzielni uczniowskiej, jako najważniejszej po samorządzie organizacji szkolnej.

SPRAWA USTAWY KÓŁ MIĘDZYSZKOLNYCH

Rozróżniamy koła międzyszkolne [1] i szkolne (patrz: część I, str. 3).

Pierwsze z nich, jak już wiemy, są pod opieką starszego społeczeństwa, które w osobie różnych towarzystw opracowało i wydało drukiem instrukcje, jak zakładać te koła, jak pisać ustawy kół międzyszkolnych (gotowe wzory).

[1] Do najczęściej spotykanych kół międzyszkolnych zaliczamy: drużyny harcerskie (Związek Harcerstwa Pol.), Koła Czerwonego Krzyża, Ligi Morskiej i Kolonialnej, Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Organizację Przysposobienia Kobiet do Obrony Kraju (P. W. K.), Sodalicję Mariańską, Koła Krajoznawcze (P. Tow. Krajoznawcze) itd.

Z tego też względu nie będziemy omawiać pisania ustawy kół międzyszkolnych.

KOŁA SZKOLNE A MIĘDZYSZKOLNE

Koło międzyszkolne krajoznawcze ma na celu wszechstronne poznanie kraju; mogą się tworzyć w jego ramach organizacyjnych różne kółka, np. przyrodnicze, historyczne, ludoznawcze itp.

Jeżeli więc na terenie szkoły istnieje koło krajoznawcze, to nie ma celu zakładanie kół szkolnych, które by z nim rywalizowały.

Koła szkolne zazwyczaj powstają w związku z nauką najważniejszych przedmiotów danej uczelni, np. artystyczno-literackie (dla poznania współczesnej sztuki i literatury), historyczne, geograficzne, pedagogiczne (w liceach pedagogicznych) itd.

Już z tego niezupełnego wyliczenia łatwo spostrzec, że np. koło historyczne jako kółko da się zorganizować w ramach organizacji koła krajoznawczego, chyba że organizatorom będzie chodziło o poznanie nie tylko historii Polski, ale i historii powszechnej. Podobne zbieżności celów istnieją między kołem szkolnym geograficznym a kołem międzyszkolnym krajoznawczym, wreszcie kołem artystyczno-literackim, jeżeli wkracza w dziedzinę historii sztuki.

Z powyższych rozważań wynika, że organizatorowie nowego koła muszą jasno określić swe cele, zastanowić się, czy na terenie szkoły nie istnieje czasem podobna organizacja, i wtedy dopiero pomyśleć o pisaniu ustawy.

PISANIE USTAWY KÓŁ SZKOLNYCH

Przy pisaniu ustawy trzeba wziąć pod uwagę działy[1] wszelkiej ustawy (patrz: część I. „Por.", str. 8) i odpowiednio je rozwinąć.

Co do pierwszego działu w ustawie koła szkolnego wystarczy zaznaczyć w nagłówku, że chodzi o takie i takie koło, przy takim a takim zakładzie. Niepotrzebny więc będzie na to oddzielny paragraf.

Drugi i trzeci dział należy bardzo dokładnie ująć, aby odpowiednie paragrafy nie nasuwały wątpliwości co do celu i aby koło nie wywołało swym powstaniem niezdrowej rywalizacji z już istniejącymi kołami.

W dziale czwartym trzeba wymienić, że każdy uczeń zakładu (lub klasy) może być członkiem nowego koła.

Wiele towarzystw istniejących w starszym społeczeństwie oprócz członków zwyczajnych i honorowych przewiduje jeszcze członków popierających, którzy wpłacają jednorazowo większą sumę pieniędzy na dobro organizacji. Można i w ustawie koła przewidzieć taką kategorię członków, o ile ma się nadzieję, że tacy się znajdą.

Po ujęciu obowiązków i praw członkowskich dobrze będzie zaznaczyć, że kto nie płaci składki członkowskiej, kto przeszkadza w działalności koła, może być za zgodą kuratora wykreślony z listy członków (przez zarząd lub przez ogólne zgromadzenie).

[1] I. Nazwa, siedziba i zakres działania. II. Cel. III. Zadanie i środki. IV. Obowiązki i prawa członków. V. Władze. VI. Skarb (dochody i rozchody). VII. Sąd. VIII. Rozwiązanie.

Organami władzy (dział V) będą: wspomniane ogólne zgromadzenie wszystkich członków (organ władzy ustawodawczej i kontrolującej) i zarząd, wybrany przez to zgromadzenie w liczbie np. 3 członków (organ władzy wykonawczej i kierowniczej) i przed nim odpowiedzialny za swą działalność.

Co do skarbu (dział VI), to dochody koła powstają głównie ze składek członkowskich, choć w wielu kołach obejdzie się bez składek. Np. w kole art.-literackim, zwłaszcza jeśli samorząd szkolny jest dobrze zorganizowany, przeznacza pewne fundusze na rozwój kół szkolnych i międzyszkolnych oraz sam organizuje świetlicę, czytelnię pism itd.

Dział VII (Sąd) w ustawie koła należy pominąć. Wprawdzie w ustawach towarzystw starszego społeczeństwa przewiduje się sądy polubowne do rozstrzygania sporów między członkami, ale takich nieporozumień wśród uczniów, członków koła, przeważnie nie ma. Zresztą w razie jakiegoś zatargu sprawę może rozsądzić Kurator koła lub sąd samorządowy.

Dział VIII (Rozwiązanie koła). Jeżeli przewiduje się, że koło będzie posiadało jakieś rzeczy (np. szafę), to dobrze jest w ustawie wymienić, kto będzie decydował w razie rozwiązania organizacji o przeznaczeniu tych rzeczy (np. zarząd, ogólne zebranie może być do tego powołane).

BEZ USTAWY

Wiele kół szkolnych rozpoczyna swą działalność bez pisania ustawy. Nie trzeba tego uważać za rzecz niedopuszczalną. Owszem, jest to możliwe, o ile organizacja składa się z niewielkiej liczby członków. Wystarczy wówczas protokół zebrania organizacyjnego, w którym podaje się uchwałę o celu i zadaniach koła oraz notuje się nazwiska członków zarządu.

Natomiast niedopuszczalne jest istnienie koła bez ustawy, jeżeli ściąga ono składki od członków, jeżeli posiada jakieś ruchomości. Określenie wysokości składki, sprawa rozporządzania dochodami muszą być przewidziane w ustawie.

RÓŻNE RODZAJE KÓŁ SZKOLNYCH

Oprócz wymienionych wyżej rodzajów kół szkolnych (związanych z nauką poszczególnych przedmiotów) można wymienić jeszcze następujące: zespoły śpiewacze i orkiestrowe (głównie przy zakładach wychowawczych), koło fotograficzne, sportowe, spółdzielnie uczniowskie itd.

Koło sportowe.

Koło sportowe warto założyć, gdy w szkole nie ma drużyny harcerskiej ani koła Ligi Morskiej i Kolonialnej (w szkołach żeńskich Organizacji Przysposobienia Kobiet do Obrony Kraju), gdy wreszcie chodzi o zastosowanie się do polecenia władz szkoły, które wymagają utworzenia drużyny sportowej do zawodów międzyszkolnych.

Ułożenie ustawy koła sportowego jest konieczne,

gdy istnieją zastrzeżenia jakieśmy zrobili ogólnie dla wszystkich kół (składki, ruchomości itd.).

Spółdzielnie.

Spółdzielnie uczniowskie muszą bezwzględnie posiadać ustawę, którą omówimy niżej.

Koła a samorząd szkolny.

W zakładach, które posiadają samorząd szkolny, powinien zarząd dopilnować wprowadzenia w ustawie kół szkolnych i międzyszkolnych poprawek, uzależniając od ich wprowadzenia udzielanie pomocy materialnej. Poprawki te powinny być wprowadzone w dziale: organy władz. Polegałyby one na obowiązku składania przez przewodniczących zarządu kół sprawozdań na radzie samorządowej (w samorządzie związkowym, przy ustroju jednolitym na walnym zgromadzeniu). W ten sposób przedstawiciele kół mogą nie tylko składać sprawozdania, ale i bronić swej działalności od niesłusznych zarzutów. Przewodniczący zarządu kół na radzie samorządowej (lub na walnym zgromadzeniu) nie mają jednak posiadać prawa udziału w wyborach ani czynnego, ani biernego.

W ustawie koła powinno być też zaznaczone, że zarząd jego ma obowiązek wpisywania do księgi pracy wiadomości o zamierzonych poczynaniach swoich i projektach, aby zarząd samorządu szkolnego mógł uzgodnić działalność poszczególnych kół, aby na przykład nie odbywały się jednocześnie dwie wystawy (koła fotograficznego i przyrodniczego) itd.

Sekcje.

W ustawie samorządu klasowego i szkolnego[1] przewiduje się istnienie sekcyj, których organizacja zbliżona jest do organizacji kół. Tworzenie jednak sekcyj omówimy w części III „Poradnika", poświęconej głównie regulaminom.

JAK PISAĆ USTAWĘ SPÓŁDZIELNI SZKOLNEJ?

Spółdzielnia jako organizacja szkolna należy po samorządzie do najważniejszych organizacyj uczniowskich (kół szkolnych). Spółdzielnie spotykamy prawie w każdym zakładzie naukowym średnim, natomiast często zdarza się wśród młodzieży brak zrozumienia istoty spółdzielczości. Ponieważ takie zrozumienie jest ważne i przy pisaniu ustawy, dlatego też musimy kilka słów poświęcić tej sprawie.

Tworzenie kapitału spółdzielczego.

Wyobraźmy sobie, że uczniowie chcą pieniądze otrzymane od rodziców na kupno przyborów szkolnych jak najlepiej zużytkować. Każdy z nich rozporządza niewielką kwotą pieniężną, ale gdy wszyscy cząstkę swej kwoty złożą do wspólnej kasy, utworzy się kapitał, czyli większa suma pieniędzy.

Jeżeli 100 uczniów szkoły złoży po 50 groszy, powstanie kapitał 50 złotych.

[1] Porównaj § 4 d ustawy sam. klasowego, zamieszczonej w części I „Poradnika".

Nadwyżka dochodów.

Wyobraźmy sobie dalej, że uczniowie łączą się w jedną organizację (ci, co złożyli po 50 groszy). Za kapitał 50 złotych organizacja nabędzie przybory szkolne po cenach hurtowych. Cena towaru hurtowa jest niższa od ceny detalicznej. Uczniowie ci nabywać będą przybory w swojej organizacji i będą płacili za towar po cenach detalicznych.

Dzięki temu kapitał 50 zł wydany przez organizację młodzieży po kupieniu przez uczniów np. zeszytów, ołówków itd. wróci do wspólnej kasy, ale powiększy się o nadwyżkę dochodu.

Ta nadwyżka stanie się teraz wspólną własnością uczniów, którzy założyli swą organizację.

CO TO JEST SPÓŁDZIELCZOŚĆ?

Otóż takie lub podobne postępowanie w celu wykorzystania zasobów pieniężnych jednostki dla jej dobra i dla dobra wszystkich jednostek związanych wspólną organizacją nazywamy spółdzielczością. Włożona przez jednostkę cząstka kapitału — to udział. Jednostki, które wchodzą do wspólnej organizacji i złożyły swe udziały — to udziałowcy spółdzielni.

Różne rodzaje spółdzielni.

W powyżej zamieszczonym przykładzie rozpatrywaliśmy spółdzielnię handlową, gdzie chodziło o kupno i sprzedaż towaru.

Postępowanie spółdzielni wytwórczej jest nieco inne, choć zasadniczo podobne. Spółdzielnia wytwórcza nie nabywa gotowego na sprzedaż towaru, ale surowiec lub półsurowiec. Z tego surowca udziałowcy sami wytwarzają różne towary. Na nadwyżkę dochodu wpłynie nie tylko cena hurtowa surowca, ale i praca udziałowców.

Są spółdzielnie mieszkaniowe, których członkowie budują domy o wielu mieszkaniach, zmniejszając tym sposobem koszty budowy i wykorzystując lepiej zasoby członków dla zdobycia dla nich dachu nad głową.

Ileż to bywa najprzeróżniejszych rodzajów spółdzielni? Spółdzielnie handlowe nazywamy w odróżnieniu do wytwórczych spożywczymi.

Spółdzielnie rolnicze często są wytwórczo-spożywcze, gdyż dostarczają rolnikom zdrowego ziarna na zasiew, gromadzą produkty rolne nabywając je i od swoich członków; zajmują się również przetwarzaniem produktów rolnych (z mleka wydobywają masło itp.).

Co potrzebne jest do prowadzenia spółdzielni?

Do prowadzenia i rozwoju spółdzielni potrzebna jest ofiarność pracy i solidarność w działaniu udziałowców; uczciwość i rzetelność członków zarządu pamiętających zawsze i wszędzie o dobru całej organizacji.

Spółdzielnia szkoły powszechnej w Rohatynie [1].

Spółdzielnia uczniów szkoły powszechnej w Rohatynie w powiecie słonimskim założona była w r. 1929

[1] Według F. Dąbrowskiego („Spółdzielnie uczniowskie").

przy 14 członkach i udziałowym kapitale 7 złotych (wyraźnie 7 złotych!). Po roku spółdzielnia rozszerza działalność na szkoły sąsiednich wsi. Ponieważ do miasta daleko, wyrabia więc zeszyty. I wkrótce sprowadza z Warszawy maszynę introligatorską za 412 złotych! W roku 1932, w trzy lata po założeniu, spółdzielnia ma już obrotu rocznego 1500 zł, kapitał udziałowy wynosi 104 zł 50 gr, a nadwyżka dochodu 153 zł 80 gr. Zaczęli od 7 zł!

Spółdzielnie w szkole średniej.

Spółdzielnia w Rohatynie jest wytwórcza. Takie spółdzielnie wytwórcze w szkołach średnich mogą powstawać głównie w szkołach zawodowych (rzemieślniczych). W gimnazjach i liceach ogólnokształcących — raczej handlowe.

Z najczęściej spotykanych spółdzielni handlowych w szkołach średnich wymienić trzeba: 1) sklep spółdzielczy dostarczający uczniom danego zakładu naukowego przyborów szkolnych, zwłaszcza materiałów piśmiennych, podręczników szkolnych itd.; 2) bufet spółdzielczy wydający drugie śniadania; 3) sklep ze sprzętem sportowym itp.

Spółdzielnie wytwórcze mogą być: w szkołach żeńskich: kulinarne, bieliźniarskie, krawieckie; w szkołach męskich: introligatornie, stolarnie, wytwórnie kajaków, nart, aparatów radiowych itd.

Pominęliśmy tu kasy oszczędnościowe uczniowskie, ale te mają znaczenie tylko w szkołach powszechnych.

ZASADY PISANIA USTAWY SPÓŁDZIELNI UCZNIOWSKIEJ

Pisząc ustawę spółdzielni trzeba wziąć pod uwagę wszystkie działy [1] każdej ustawy i zastanowić się, jak je rozwinąć w postaci paragrafów odpowiednio do charakteru tej organizacji.

Cel spółdzielni uczniowskiej.

Rozwój spółdzielczości dla naszego kraju ma kolosalne znaczenie gospodarcze.

Dobrze zorganizowana i umiejętnie prowadzona spółdzielnia uczniowska szerzy wśród samej młodzieży i jej najbliższego otoczenia ideę spółdzielczości. I to jest najważniejszy cel!

Dlatego też obowiązkiem spółdzielni uczniowskich jest nie tylko wykazać w praktyce pożytek z jej istnienia, ale przeznaczać część swojej nadwyżki dochodów na odczyty o ruchu spółdzielczym u nas i za granicą, o wielkich twórcach tego ruchu w kraju. O tym, niestety, bardzo często zapominają ustawy spółdzielni uczniowskich.

Trzeba wiedzieć, że nawet spółdzielnie, jakie zakłada starsze społeczeństwo, które mają głównie na widoku korzyści materialne i które muszą płacić podatki, utrzymywać pracowników i ponosić koszty na komorne, światło, remont itd., nawet takie spółdzielnie część swojej nadwyżki dochodów przeznaczają na

[1] W tej części „Poradnika" przypominamy o tych działach w odsyłaczu na str. 5.

cele dobroczynne, a przede wszystkim na szerzenie idei spółdzielczości.

A przecież spółdzielnie uczniowskie, chociaż winny zamiast podatków przeznaczać część nadwyżki swych dochodów na rzecz szkoły lub organizacyj uczniowskich (np. samorządu), to jednak mają zapewniony ze strony szkoły bezpłatny lokal i światło. Pracownicy — to członkowie zarządu poświęcający bezinteresownie swój czas dla dobra wszystkich.

Oprócz tego poświęcenie pewnej kwoty z nadwyżki dochodów na szerzenie idei spółdzielczości wśród kolegów należy mocno podkreślić w ustawie spółdzielni uczniowskiej!

Dochody i rozchody.

Dział ten w ustawie spółdzielni musi przybrać nieco odmienną postać. Zamiast „dochody" trzeba określić „zasoby *pieniężne*", bo w nich będą się mieściły udziały członkowskie, ofiary i fundusz spółdzielni; *zamiast* „*rozchody*" — „przeznaczenie nadwyżki dochodów". Naturalnie, że przy prowadzeniu sklepu spółdzielczego, w sklepie będą dochody i rozchody, ale właśnie stąd powstanie owa nadwyżka dochodów.

W myśl tego, cośmy wyżej powiedzieli, od czystej nadwyżki dochodów należy potrącać pewne kwoty określone procentowo na szerzenie idei spółdzielczości, na rzecz samorządu szkolnego (lub na rzecz szkoły, jeśli nie ma samorządu) oraz na fundusz spółdzielni.

Pozostałą w ten sposób część nadwyżki (po potrąceniu na cele społeczne) dzielimy między członków i to

nie w stosunku do udziałów, ale w stosunku do sumy, na którą zakupili towarów w sklepie spółdzielczym.

Dobrze jest zaznaczyć w ustawie, że członkowie zrzekają się swojej części nadwyżki od ilości zakupów na rzecz samorządu klasy, do której uczęszczają, lub wprost na fundusz tej klasy, o ile samorząd klasowy nie istnieje.

Komisja rewizyjna w spółdzielniach jest konieczna, gdyż organizacje te rozporządzają udziałami zwrotnymi oraz obracają dość dużymi zasobami pieniężnymi. Komisja musi kontrolować wszystkie księgi co miesiąc!

Praktyczna uwaga.

Poniżej zamieszczamy przykład ustawy spółdzielni uczniowskiej (sklepu).

Drogi czytelniku! Napisz naprzód swój projekt ustawy, a następnie porównaj z naszym przykładem i uzupełnij swoją pracę. W ten sposób pisząc, na pewno wyniesiesz wiele korzyści: będziesz musiał zastanowić się nad naszym ujęciem i nad znaczeniem tych paragrafów, których nie uwzględniłeś w swoim projekcie.

PRZYKŁAD USTAWY

Ustawa.

spółdzielni uczniowskiej pod nazwą „Zrąb" przy Państwowym Gimnazjum im.... (patron) w ... (miejscowość).

Cel, zadania, środki.

§ 1. Celem spółdzielni „Zrąb" jest szerzenie idei spółdzielczości i rozwijanie solidarności społecznej wśród uczniów gimnazjum.

§ 2. W myśl tych celów spółdzielnia:

a) zakłada sklep uczniowski, aby dostarczać kolegom przyborów szkolnych, zwłaszcza materiałów piśmiennych i podręczników szkolnych; b) urządza odczyty i pogadanki, zakupuje książki o istocie i o rozwoju ruchu spółdzielczego.

Prawa i obowiązki członków.

§ 3. Członkiem spółdzielni może być każdy uczeń gimnazjum, dopóki do niego uczęszcza, oraz każdy samorząd klasowy i samorząd szkolny. W wyjątkowych razach członkiem może być uczeń, który już ukończył gimnazjum, ale którego udział w zarządzie spółdzielni ma znaczenie dla jej rozwoju.

§ 4. Każdy uczeń staje się członkiem z chwilą, gdy zgłosi na piśmie gotowość podporządkowania się ustawie spółdzielni (podpisze deklarację członkowską) i wpłaci wpisowe oraz wniesie choćby jeden udział.

Największa liczba udziałów dla jednego członka wynosi 10; tylko organizacje samorządowe mogą mieć nieograniczoną liczbę udziałów.

§ 5. Każdy członek jest obowiązany:

a) stosować się do ustawy;

b) brać czynny udział w zebraniach ogólnych;

c) kupować potrzebne mu przybory szkolne (materiały piśmienne, podręczniki itd.) w sklepie spółdzielczym;

d) wpływać na wszystkich swoich kolegów, aby popierali spółdzielnię.

§ 6. Każdy członek ma prawo udziału czynnego i biernego w wyborach do Zarządu i Komisji Rewizyjnej. Przypadającej mu zwyżki dochodów od zakupów członek zrzeka się na rzecz samorządu swej klasy.

§ 7. Członek może wystąpić ze spółdzielni i odebrać swój udział, ale tylko po zakończeniu półrocznej działalności i o ile złoży co najmniej na miesiąc przedtem piśmienne zgłoszenie wystąpienia.

§ 8. Zarząd ma prawo w każdym czasie na żądanie Kuratora lub na mocy własnej uchwały wykreślić z listy członka, który nie wypełnia swych obowiązków lub działa na szkodę organizacji, i zwrócić mu natychmiast jego udział.

§ 9. I w razie wystąpienia, i w razie wykreślenia z listy członków przypadającą danemu członkowi nadwyżkę dochodów Zarząd wypłaci samorządowi odpowiedniej klasy.

Kurator.

§ 10. Kuratorem spółdzielni jest profesor gimnazjum lub przedstawiciel Koła Rodziców, wybrany przez Radę Pedagogiczną[1].

[1] Ponieważ prowadzenie ksiąg rachunkowych i rozwijanie działalności sklepu wymaga nieraz odpowiedniej znajomości rzeczy, dlatego też pożądany jest na stanowisku Kuratora przedstawiciel rodziców uczniów, który jest z zawodu handlowcem.

§ 11. Wszelkie wybory, wszystkie zarządzenia Zarządu, uchwały Ogólnego Zebrania, bilans próbny, przyjęty przez Komisję Rewizyjną[1], ostateczny bilans zamknięcia rachunków muszą uzyskać zatwierdzenie Kuratora i wtedy dopiero są prawomocne i obowiązujące.

§ 12. Kurator ma prawo każdej chwili zażądać: a) wykreślenia z listy członka, który nie spełnia swych obowiązków członkowskich lub szkodzi spółdzielni; b) przeprowadzenia nadzwyczajnej kontroli ksiąg i kasy przez Komisję Rewizyjną; c) zwołania przez Zarząd Ogólnego Zebrania; d) wybrania nowego Zarządu; e) rozwiązania spółdzielni.

Ogólne Zebranie.

§ 13. Najwyższą władzę organizacyjną piastuje Ogólne Zebranie wszystkich członków-udziałowców.

§ 14. Ogólne Zebrania bywają: zwyczajne (organizacyjne i sprawozdawcze półroczne) i nadzwyczajne. Organizacyjne odbywają się na początku roku i półrocza szkolnego lub w chwili powstania spółdzielni; sprawozdawcze w końcu półrocza i roku szkolnego; nadzwyczajne — każdego czasu na żądanie Kuratora, samorządu szkolnego lub na mocy uchwały Zarządu.

§ 15. Ogólne zebranie ma władzę ustawodawczą (uchwala lub zmienia ustawę); określa ono wysokość udziału na każde półrocze oraz wybiera Zarząd i Komisję Rewizyjną na okres półrocza szkolnego.

[1] Co to jest bilans próbny wyjaśnimy w części IV „Poradnika".

§ 16. Ogólne Zebranie przyjmuje lub odrzuca sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej (zwykłą większością głosów). Po odrzuceniu sprawozdania Ogólne Zebranie może uchwalić votum nieufności Zarządowi i przeprowadzić nowe wybory.

§ 17. Pierwsze Ogólne Zebranie organizacyjne zwołuje Kurator, wszystkie inne Zarząd. Pierwsze Ogólne Zebranie org. wybiera sobie przewodniczącego i sekretarza, na następnych przewodniczy i protokół prowadzi — przewodniczący i sekretarz Zarządu.

Komisja Rewizyjna.

§ 18. Wybrana przez Og. Zebranie Komisja Rewizyjna w liczbie 3 członków ma obowiązek co miesiąc sprawdzać zamknięcie rachunków miesięcznych i stan kasy oraz stwierdzić to swymi podpisami.

§ 19. Na każde Og. Zebranie (sprawozdawcze półroczne i nadzwyczajne) Komisja obowiązana jest złożyć sprawozdanie piśmienne z przeprowadzanej kontroli miesięcznej i półrocznej.

§ 20. Komisja ma prawo zażądać od Zarządu (na podstawie przeprowadzonej kontroli miesięcznej) zwołania Og. Zebrania nadzwyczajnego.

Zarząd.

§ 21. Zarząd jest organem władzy kierowniczej i wykonawczej; składa się z 3 członków, wybieranych przez Og. Zebranie na przeciąg półrocza.

§ 22. Wybrani członkowie Zarządu rozdzielają między sobą czynności i obowiązki: przewodniczącego-gospodarza, skarbnika-kasjera, sekretarza-sklepowego.

§ 23. Do obowiązków Zarządu należy: a) przyjmowanie deklaracyj członkowskich i kwitowanie z otrzymanego wpisowego i udziału; b) rozwijanie działalności wynikającej z § 1 i § 2 ustawy niniejszej; c) zarządzanie zasobami pieniężnymi w myśl § 27; d) zwoływanie Og. Zebrań (sprawozdawczych, organizacyjnych i nadzwyczajnych) zgodnie z §§ 10, 13, 14; e) składanie sprawozdań piśmiennych w końcu każdego półrocza na Og. Zebraniach spółdzielni i na zebraniach Rady Samorządowej Szkolnej; f) przewodnictwo i prowadzenie protokołów na Og. Zebraniach (z wyjątkiem pierwszego organizacyjnego).

§ 24. Zarząd uchwala wnioski na swoich zebraniach większością głosów, w czym się liczy i głos przewodniczącego.

Zasoby pieniężne i przeznaczenie nadwyżek dochodu.

§ 25. Zasoby pieniężne spółdzielni tworzą: wpisowe i udziały członków, ofiary i fundusz spółdzielni.

§ 26. Wysokość udziału zwrotnego określa uchwała Og. Zebrania; wpisowe bezzwrotne stanowi (piątą — dziesiątą) część uchwalonej wysokości udziału (od każdego członka, niezależnie od liczby jego udziałów).

§ 27. Z czystej nadwyżki dochodów, obliczonej na podstawie próbnego bilansu, Zarząd przeznacza: 10% — na rzecz samorządu szkolnego jako daninę podatkową; 20% na urządzanie pogadanek i odczytów, kupno książek z zakresu spółdzielczości itd.; 25% na fundusz spółdzielni do decyzji Ogólnego Zebrania, które może np. w razie dobrze rozwijającego się sklepu ofiarować całą sumę (25%) lub jego część na cele społeczne, narodowe lub państwowe (na przykład na F. O. M., na budowę budynków szkół powszechnych itd.); wreszcie pozostałe 45% na wypłatę samorządom klasowym w stosunku do zakupów towaru, zrobionych przez członków spółdzielni, uczniów poszczególnych klas.

§ 28. Okresem obrachunkowym jest półrocze od 1. IX do 1. II (następnego roku kalendarzowego) i od 1. II do 1. VI.

Rozwiązanie.

§ 29. Spółdzielnia może być rozwiązana każdej chwili przez Kuratora lub na żądanie Rady Samorządowej szkolnej. Spółdzielnia może się sama rozwiązać mocą uchwały Og. Zebrania. W obu wypadkach Og. Zebranie decyduje, komu należy przekazać pozostały majątek ruchomy. Udziały podlegają zwrotowi członkom udziałowcom, nadwyżka dochodów, gdy się okazała na podstawie próbnego bilansu, powinna być wypłacona i rozdzielona zgodnie z § 27.

Uwagi ogólne.

Przytoczony wyżej przykład ujęcia ustawy spółdzielni uczniowskiej (handlowej) nie może być wzorem, co jeszcze raz podkreślamy. Chodziło o pokazanie, jak należy ujmować poszczególne paragrafy ustawy spółdzielni, która zakłada sklep z materiałami piśmiennymi i podręcznikami szkolnymi, ale która nie zapomina o zasadniczym celu — popierania spółdzielczości.

Pisząc ustawę spółdzielni trzeba wziąć pod uwagę charakter organizacji i miejscowe warunki; myśmy np. przewidywali istnienie samorządów, klasowych i szkolnego.

Nawet z pobieżnego przejrzenia naszej ustawy jako przykładu ujęcia widać, że nie wszystko jest w niej określone. Na przykład nie powiedziano, jakie są obowiązki przewodniczącego-gospodarza w jednej osobie, skarbnika-kasjera, sekretarza-sklepowego.

W jaki sposób trzeba uzupełnić pod tym względem ustawę spółdzielni, pomówimy w części III „Poradnika".

* * *

Zastrzeżenie. Niniejsza część „Poradnika" poświęcona ustawie spółdzielni uczniowskich ma na względnie gimnazja i licea ogólnokształcące (niezawodowe).

SPIS RZECZY